

Brüssel, 23.5.2018
COM(2018) 407 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Iirimaa 2018. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Iirimaa 2018. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus³,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone⁴,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeltõlget,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 22. novembril 2017 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaaldiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 22. novembril 2017 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles nimetati Iirimaad ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille Euroopa

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

³ COM(2018) 407 final.

⁴ P8_TA(2018)0077 ja P8_TA(2018)0078.

Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) vastu 14. mail 2018.

- (2) Kuna Iirimaa rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Iirimaa tagama allpool esitatud soovitustes allpool, eelkõige 1 ja 2 kajastuva euroala majanduspoliitilise soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2018. aasta aruanne Iirimaa⁵ kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Iirimaa edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmise ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel ning varasematel aastatel esitatud soovitusel järeelmeetmeid. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018⁶. Komisjon järeldab oma analüüsi põhjal, et Iirimaa esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on haavatavuseks suur era- ja valitsemissektori koguvõlg ning väliskohustused. Siiski on olukord märgatavalt paranenud. Tootlikkuse tugev kasv viimastel aastatel on parandanud konkurentsivõimet ja toonud jooksevkonto positiivse saldo, mis tähendab suurte väliskohustuste kiiret vähenemist. Tugev majanduskasv toetab jätkuvalt finantsvõimenduse vähendamist erasektoris. Erasektori võlg püsib siiski suurena, ehkki ettevõtlussektori võlakoormuse hindamisel tuleb võtta arvesse hargmaiste ettevõtjate tugevat mõju, samal ajal paistab kodumajapidamiste võlatase näib olevat üldiselt kooskõlas majanduse põhinäitajatega. Valitsemissektori võlg peaks prognooside kohaselt vähenema ja eelarvepuudujääk läheneb eelarvetasakaalule. Eluasemehinnad kasvavad kiiresti, kuigi tõenäoliselt alahinnatud tasemelt, ja see aitab samuti tugevdada kodumajapidamiste rahalist olukorda. Pangad on hästi kapitaliseeritud ja nende kasumlikkus paraneb vähehaaval. Mittetöötavate laenude summa, mis on küll suur, siiski väheneb jätkuvalt. Kõnealuste nõrkade kohtade kõrvaldamiseks on võetud poliitikameetmeid, kuid nende oodatava mõju realiseerumiseks läheb aega.
- (4) Iirimaa esitas 18. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste programmide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁷ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitusel rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Komisjon esitas täiendavad üksikasjad kõnealuse sätte kasutamise kohta suunistes selle kohta, kuidas rakendada meetmeid

⁵ SWD(2018) 206 final.

⁶ COM(2018) 120 final

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätet Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätet Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega⁸.

- (6) Iirimaa suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetavat osa ja võlareegliga seotud üleminekukorda. 2018. aasta stabiilsusprogrammis eeldab valitsus, et 2018. aastal langeb valitsemissektori eelarvepuudujääk veidi, kuni 0,2 %-ni SKPst, ja jätkab seejärel järk-järgult paranemist, kuni muutub 2021. aastal eelarveülejäägiks mahus 0,4 % SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst – saavutamist eeldatakse alates 2019. aastast. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2018. aastal 66 %-ni SKPst ja jätkama langust, jõudes 2021. aastal 58,7 %-ni SKPst. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Kuid meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2019. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.
- (7) 11. juulil 2017 soovitas nõukogu Iirimaa tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületaks 2018. aastal 2,4 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Samal ajal märkis nõukogu, et tuleb püüda saavutada selline eelarvepoliitika seisund, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Iirimaa rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on soovitatud eelarvekohandusest mõningase kõrvalekaldumise oht 2018. aastal ning 2017. ja 2018. aastal kokkuvõetult.
- (8) Iirimaa peaks saavutama 2019. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. See on kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude⁹ nominaalne kasvumääraga, mis ei ületada 5,3 %, ¹⁰ ja mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,1 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosist lähtuvalt peaks struktuurne eelarvepositsioon jõudma 2019. aastal puudujääki 0,4 % SKPst ning ületama seega keskpika perioodi eelarve-eesmärgi. Prognoosi kohaselt järgib Iirimaa 2018. aastal üleminekuaja võlareeglit ja 2019. aastal võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Iirimaa peab olema valmis võtma vajalikke meetmeid nõuete täitmise tagamiseks 2018. aastal ja prognoositakse, et 2019. aastal täidab Iirimaa stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid. Pidades silmas erinevusi SKP ja sisemajanduse toodangu mõõtmise vahel Iirimaa ning selle mõju valitsemissektori võla suhtele SKPsse, Iirimaa praegustele tsüklilistele tingimustele ja suurenenud välisriskidele, oleks mõistlik kasutada kõiki juhuslikke tulusid üldise valitsemissektori võla edasiseks vähendamiseks.
- (9) Riigi rahanduse olukord on toodangu jõulise kasvu najal, kuid säilib tulude kõikumise oht ja need vajavad majanduse kõikumisele ja šokkidele vastupanuvõimelisemaks

⁸ COM(2014) 494 final.

⁹ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja. Iirimaa kulude kasvu eesmärk kajastab kohandust, mille eesmärk on korrigeerida moonutatust potentsiaalse kasvu 10-aastasest viitemääras, mille põhjustas erakordselt kiire SKP reaalkasv 2015. aastal. Võttes eeskuju Iirimaa ametiasutuste 2017. aasta eelarvearvutustest, on ka komisjon kasutanud 2014. ja 2016. aasta potentsiaalsete kasvumäärade keskmist.

¹⁰ Nagu 2018. Aastal, kajastab kulude kasvu eesmärk kohandust, mille eesmärk on korrigeerida moonutatust potentsiaalse kasvu 10-aastasest viitemääras, mille põhjustas erakordselt kiire SKP reaalkasv 2015. aastal.

muutmist. Tulude stabiilsust majanduse volatiilsuse ajal parandaks makskulude ulatuse ja arvu piiramine ning maksubaasi laiendamine. Kuid mõned hiljutised maksumeedmed keskendusid kärbetele ja vähendustele ning paistab, et need suurendasid veelgi lootmist suurel määral protsüklilistele tuluallikatele. Irimaal on peale selle potentsiaali parandada maksusüsteemi toetust keskkonnaeesmärkidele.

- (10) Nagu märgiti 2018. aasta euroala käsitlevas soovitusel, on ettevõtjate vahelise konkurentsi moonutamise ärahoidmiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda maksumaksjate agressiivsete maksuplaneerimisstrateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivsete maksuplaneerimisstrateegiate välismõju liikmesriikide vahel nõuab lisaks liidu õigusele riikide poliitika kooskõlastamist. Litsentsitasude ja dividendimaksete suur osakaal SKPst viitab sellele, et Iirimaa maksueeskirju kasutavad agressiivset maksuplaneerimist viljelevad ettevõtted. Kuna maksude kinnipidamine Iirimaal asuvate ettevõtete poolt välismaale (s.o ELi residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt litsentsitasudelt ja dividendidelt on piiratud, võib see viia olukorran, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõtvas jurisdiktsioonis. Peale selle võivad äriühingud kasutada Iirimaa ja mõne muu riigi vaheliste kahepoolsete maksulepingute teatavaid sätteid ülimuslikuna Iirimaal 2015. aastal kehtestatud uue maksuresidentsuse nõude ees. Väljakuulutatud maksureformide kavandamiseks on oluline Iirimaa poolt pärast äriühingu tulumaksuseaduse sõltumatut läbivaatamist ette võetud konsulteerimise tulemus. Komisjon võtab arvesse hiljutisi väljakuulutatud või astunud positiivseid samme (s.o riigisisestel agressiivsete maksuplaneerimise vastu võitlemiseks astunud samme, võimalikke kaitsemeetmeid loetellu kantud koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide vastu). Komisjon jätkab hiljutise teabevahetuse alusel konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivsete maksuplaneerimisstrateegiate vastu.
- (11) Püsivad vananemisega ohud seotud pikaajalisele riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Iirimaa on kasutusele võtnud mõned märkimisväärsed tõhusust parandavad meetmed, nagu kulude kokkuhoiu kokkulepe ravimitööstusega, finantsjuhtimise süsteem ja tegevuspõhine rahastamine. On võetud mõned meetmed esmatasandi tervishoiuteenuse kättesaadavuse parandamiseks. Siiski on Iirimaa tervishoiusüsteem kulukas ja sellel on palju probleeme, mida kiiresti vananev elanikkond süvendab. Pealegi ei suuda esmatasandi ja ambulatoorse ravi teenused veel leevendada kasvavat survet haiglate võimekusele ja kulukusele. Kavandatud üleminekut üldisele tervishoiuteenusele peab toetama mitmeaastane eelarvestamine ja kulude läbivaatamine. Peale selle tuleb sealjuures toetuda tervishoiusektori tulemuslikkuse ja tõhususe põhjaliku läbivaatamise järeldustele. Peale selle tuleks kaaluda esmatasandi tervishoiu rolli tugevdamist Iirimaa ülekoormatud haiglate „juurdepääsu kontrollijana“. Hoolimata ulatuslikest reformidest riiklike pensionikulude piiramiseks, prognoositakse pikas perspektiivis üldise pensionisüsteemi puudujäägi märgatavat kasvu. Iirimaa pensionisüsteemi rahalise jätkusuutlikkuse tugevdamiseks on määrava tähtsusega pensionireformi kava kiire rakendamine.
- (12) Majanduskrahhile järgnenud lahjad investeeringuaastad vähendavad asjakohase taristu kättesaadavust transpordi, puhta energeetika, veevarustuse, eluaseme ja telekommunikatsiooni valdkonnas. Püsivad varustuspuudujäägid koos kasvunud nõudlusega toidavad jätkuvalt kinnisvara hinnatõusu. Ehkki hinnad ei paistnud 2016. aastal ülemäära kõrged, on probleemiks taskukohasus. Kui sellega mitte tegeleda, võivad eluasemepakkumise piirangud põhjustada tasakaalustamatuse kasvu. Parandatud taristu koos ruumilise planeerimisega on asjakohase eluasemepakkumise,

erasektori investeeringute suurendamise, tootlikkuse kasvu ja piirkondliku majanduse tasakaalustatud arengu määrav võimaldaja. Peale selle on Iirimaa eduka ülemineku jaoks vähese süsinikuheitega ja keskkonnasäästlikule majandusele olulised taristuinvesteeringud puhtasse energeetikasse, puhtasse avalikku transporti ja veevarustusse ning intensiivsed jõupingutused taastuenergia ja ringmajanduse valdkonnas. Riiklik arengukava 2018–2027 ja riiklik planeerimisraamistik, mis on osa strateegiast „Iirimaa 2040“, on nende rakendamise korral tihedas koostöös sidusrühmadega tõhusad sammud õiges suunas.

- (13) Praegused pingutused kliimamuutuste leevendamiseks ei võimalda Iirimaal saavutada riigisiselt oma Euroopa 2020. aasta kliimaeesmärke. Piiratud edu on saavutatud oluliste majandussektorite, eelkõige põllumajanduse, maanteetranspordi ja eluasemesektori dekarboniseerimisel. Seepärast peab Iirimaa kasutama olemasolevat paindlikkust jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse täitmiseks, näiteks ostes saastekvoote teistelt liikmesriikidelt. Riiklikud prognoosid rõhutavad vajalike täiendavate pingutuste ulatust: jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse (millega sätestatakse kohustuslikud kasvuhooonegaaside heidete sihttasemed aastateks 2013–2020) kohased heited suurenevad praeguse poliitika alusel eeldatavasti 2025. aastani, pärast mida stabiliseeruvad 2005. aasta omast veidi kõrgemal tasemel. Iirimaa võttis hiljuti vastu riikliku kliimamuutuste leevendamise kava, milles esitatakse tegevuskava vähese CO₂-heitega majanduse saavutamiseks ja ühtne raamistik energeetikasektori püsivate probleemide lahendamiseks. Kahjuks pakub nimetatud kava vähe konkreetseid uusi leevendusmeetmeid. Tunnustades asjaolu, et piisav ruumiline planeerimine on kliimamuutuste leevendamise hädavajalik võimaldaja, arvestades, et elanikkond on laialt hajutatud ja Iirimaal on vähe suuri linnastuid, kus kõigis on suured ülekoormuse ja avalik transpordi probleemid, on ka riiklikul planeerimisraamistikul oma kliimakomponent. Peale selle mängib majanduse dekarboniseerimisel tähtsat rolli riiklik arengukava 2018–2027. See kava määrab, millises ulatuses kaasatakse täiendavaid vahendeid energeetikasektori dekarboniseerimiseks, taastuvate energiaallikate kasutuselevõtmiseks ning avalik transporditeenuse ja energiatõhususe parandamiseks.
- (14) Kaasava majanduskasvu tagamine on Iirimaaale püsiv probleem. Töötus vähenes 2017. aastal 6,7 %-le, kuid teatavad elanikkonnarühmad on siiani tööturust suurel määral eraldatud ja sotsiaalselt tõrjutud. Sotsiaalhoolekande ja maksusüsteem on toiminud väga hästi vaesuse ja ebavõrdsuse vastu võitlemisel ning Iirimaa on võtnud meetmeid tööhõive stimuleerimiseks hüvitiste ja täiendavate toetuste järkjärgulise kaotamisega. Iirimaa püsivalt kõrge vaesuseohu või sotsiaalse tõrjutuse määr on seotud madala tööhõivega leibkondades elavate inimeste suure osatähtsusega (peaaegu kaks korda kõrgem kui Euroopa keskmine – 18,2 % võrreldes 10,5 % aastal 2016). See on eriti levinud üksikvanemaga kodumajapidamistes. Peaaegu kolmveerand Iirimaa mittetöötavatest inimestest on mitteaktiivsed. 2016. aastal vähenes nii üldine kui ka laste vaesuseohu või sotsiaalse tõrjutuse määr, kuid need on jäänud ELi keskmisest kõrgemaks. Seetõttu peab Iirimaa viima lõpule oma tööta leibkondade tegevuskava elluviimise, sh suurendades integreeritud toetust tööturust kõige kaugemal olevatele inimestele. Sotsiaalmajutuse pakkumine nõuab pidevat tähelepanu, et saavutada ambitsioonikad eesmärgid ja rahuldada suurt nõudlust.
- (15) Probleemiks jääb taskukohase, täisajaga ja kvaliteetse lastehoiuteenuse kättesaadavus. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni andmeil olid Iirimaa lastehoiukulud suhtes palkadesse 2015. aastal üksikvanematel ELi suurimad ja paaridel suuruselt teisel kohal ELis. Suured lastehoiukulud võivad takistada palgatöö tegemist, eriti

väikse sissetulekuga kodumajapidamistes, sh üksikvanematel. See mõjub negatiivselt naiste tööhõive määrale, mis oli 2016. aastal 65,4 %, mis on lähedal ELi keskmisele. Ühtse taskukohase lastehoiukava seadust arutatakse praegu parlamendis. Selle rakendamine on kavandatud 2018. aastasse, kuid viivitused on juba ilmsed. Kvaliteetse lastehoiuteenuse pakkumist on edendatud eelkõige algatustega, mille eesmärk on tagada personali tugev kvalifikatsioon.

- (16) Madala, keskmise ja kõrge kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määrade erinevused olid 2016. aastal ELi kõrgeimate hulgas ning madala kvalifikatsiooniga tööjõu tööhõive määr oli 10 protsendipunkti madalam kui enne majanduskriisi. Selle tagajärjel ja seoses majandustegevuse muutusega muutuvad oskuste mittevastavus nõudlusele ja oskuste nappus mitmes valdkonnas üha ilmsemaks. See rõhutab vajadust kiirendada oskuste täiendamise ja ümberõppe poliitika arendamist ja meetmete võtmist. Iirimaal on töötavate madala kvalifikatsiooniga inimeste hulgas eriti madal elukestvas õppes osalemise tase, mis muudab nad tööjõunõudluse muutuse korral eriti haavatavaks. Iirimaal on üks madalamaid digitaaloskuste tasemeid ELis, mis on tugevas kontrastis loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna erialade lõpetajate osatähtsusega Iirimaa kõrgharidussüsteemis. Iirimaal on üks madalamaid puuetega inimeste tööhõive määrasid ELis.
- (17) Tootlikkuse kasvu peamisi eestvedajaid on hargmaised ettevõtjad. Kasvab tootlikkuse lõhe nende ettevõtjate ja Iirimaa kohalike, peamiselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate vahel. Mõnede hargmaiste ettevõtjate kõrge rahvusvaheline liikuvus ja praegune ebakindlus võib hakata pikas perspektiivis ohustama Iirimaa majanduse kestlikkust ja vastupanuvõimet. Hiljutine uurimus näitas, et Iirimaal tegutsevate hargmaiste ettevõtjate mõju tegevuse iirlastele kuuluvatele äriühingutele ja nende saadav kasu tootlikkuse kasvu, innovatsiooni ja ekspordi näol on piiratud. Kuid iiri äriühingud, kes tegelevad teadus- ja arendustegevusega, saavad hargmaiste ettevõtjate mõjust kasu. Avaliku sektori stiimulid teadus- ja arendustegevusega tegelemiseks ja kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavuse suurendamine Iirimaa väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele edendaks uute tehnoloogiate levikut nende ettevõtjate hulgas. Peale selle, ja nagu Iirimaa riiklik konkurentsivõime nõukogu on korduvalt märkinud, nõuab Iirimaa äriühingute konkurentsivõime tagamine teatavate sisendite, eelkõige õigusabikulude piiramist. Jätakuvalt olid probleemiks tõkked õigusabiteenuste turul, mis pärssisid konkurentsi ja suurendasid teenusesaajate kulusid. Need mõjutavad peamiselt väikeettevõtjaid, sest suurendavad kohtuvaidluste kulusid. Seni puuduvad uue õigusteenuste reguleerimise seaduse rakendusmäärused. Suured on viivitused avalike konsultatsioonidega, mis on rakendusaktide eeltingimuseks.
- (18) Ehkki Iirimaa finantssektor on kestliku elavnemise teel, põhjustavad varasemad lahendamata probleemid takistusi. Ehkki Iirimaa jätkas edusammude tegemist mittetöötavate laenude vähendamisel, püsib nende osatähtsus kõigi laenude hulgas (11,2 % septembris 2017) Euroopa Liidu kõrgeimate hulgas. Ülemäärane võlakoormus, turu kontsentratsioon ja mõne eksportiva majandussektori suurenenud ebakindlus suruvad alla väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate niigi madalat krediidi nõudlust. Väga oluline on vähendada pikaajalisi võlgnevusi, mille puhul kauem kui kaks aastat hilinevad hüpoteeklaenu moodustasid 2017. aastal umbes 60 % kõigist. Pikaajaliste võlgnevuste vähendamine võiks aidata lahendada ka ülemäärase võlakoormuse probleemi, mis vähendab äriühingute, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate stiimuleid kasutada laenu tootlikumalt. Iirimaa keskpanga hiljutine uuring näitab, et maksete ajutist vähendamist võimaldavad ümberkorralduslahendused on eriti alati korduvatele makseviivitustele. Sundmüügi ja

mahakandmise elujõulisust saaks suurendada ja täiendada teisese turu laenude müügi tugevama tarbijakaitse raamistikuga, kaitstes samal ajal laenude ümberstruktureerimise lahenduste vastupidavust.

- (19) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Iirimaa majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi ja 2018. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Iirimaale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Iirimaa eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (20) Nõukogu on käesoleva hindamise koostamisel vaadanud läbi 2018. aasta stabiilsusprogrammi ja tema seisukoht¹¹ väljendub eelkõige allpool soovitus 1.
- (21) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitud kajastuvad allpool esitatud soovitudes 1–3,

SOOVITAB Iirimaal võtta aastatel 2018–2019 järgmisi meetmeid.

1. Saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärk 2019. aastal. Kasutada juhuslikke tulusid valitsemissektori võla suhte SKPsse vähendamise kiirendamiseks. Piirata maksukulutuste ulatust ja arvu ning laiendada maksubaasi. Lahendada vananemisega seotud kulude eeldatava suurenemise probleem, suurendades tervishoiusüsteemi kulutasuvust ja viies ellu kavandatud pensionireformid.
2. Tagada riikliku arengukava õigeaegne ja tulemuslik rakendamine, sh puhas energeetika, transport, eluasemepakkumine, veevarustus ja taskukohane kvaliteetne lastehoiuteenus. Lugeda prioriteetseks täiskasvanud tööealise rahvastiku oskuste täiendamine, keskendudes digitaaloskustele.
3. Edendada iiri äriühingute ja eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tootlikkuse kasvu stimuleerides teadusuuringuid ja innovatsiooni suunatud poliitika, otsesemate rahastamisviiside ja strateegilisema koostööga hargmaiste ettevõtjate, riiklike teaduskeskuste ja ülikoolidega. Edendada pikaajaliste võlgnevuste kiiremat ja kindlamat vähendamist, tuginedes haavatavatele kodumajapidamistele suunatud algatustele, ja innustades lootusetuid võlgnevusi maha kandma.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

¹¹ Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.